hoofdzaak moet toch zijn en blijven, dat we den Heiligen Geest, die ons zijn zalige ontmoeting schonk, de eere en de aanbidding toebrengen.

Gods glorie gaat ook op ons Pinksterfeest bovenal.

Dr. A. K.

„Voor de menschen".

[PINKSTEREN 1914].

> En ik zeg u: een iegelijk, die mij belijden zal voor de menschen, dien zal ook de Zoon des menschen belijden voor de engelen Gods.
>
> Lucas 12 : 8.

Ons Pinksterfeest heeft ook zijn kant *naar binnen*, maar van de drie groote Christenfeesten is het toch Pinksteren dat ons 't sterkst oproept tot actie *naar buiten*.

Op het Kerstfeest vallen we in aanbidding neder voor het Kindeke van Bethlehem; op ons Paschen jubelen we in den triumf van het leven over den dood. Zoo zijn we bij beide deze hooge feesten geheel passief. Ons wordt het Kindeke geschonken. Ons komt 't leven te midden van onzen dood nader. En nu is het op Pinksteren ook wel een hemelsche gave die ons geschonken wordt, maar die gave blijft niet binnen in ons, maar wil werken naar buiten *door* ons. Het is de Heilige Geest die tot 't hart des menschen ingaat, en die door dien ingang in ons hart ons prikkelt, bezielt, aandrijft, en oproept tot een actie, Gode ter eere, naar buiten, in heel onzen levenskring.

Twee kanten heeft ons Pinksterfeest alzoo. De ééne naar binnen, want eerst moet de kracht des Geestes ons innerlijk raken, treffen en verheffen. We moeten voelen, weten en bekennen, dat ons een hemelsche kracht, een Goddelijk vermogen, een bij ons steeds inwonende heerlijkheid, van onzen God ten deel viel. Dat is de gave die ons verrijkt, die ons tot aanbidding aanzet, en die ons een gemeenschap des geestes met het leven daarboven geeft. Een ingaan van God den Heiligen Geest in den tempel van ons hart, om het nieuwe Ik in ons tot geboorte te brengen, en ons te doen beseffen, dat de wereld van Gods engelen ons in zooveel opzichten nader staat dan de zichtbare wereld om ons heen.

Maar bij dien *binnenkant* blijft het niet. Ons Ik heeft een *dubbele* wereld, waarin het gewaarwordt en leeft. Er is de *verborgen* wereld daarboven, waarvan de wereldling zelfs het bestaan niet vermoedt, en die ook aan ons eerst door de instraling van het licht des Geestes kenbaar is geworden. Vroeger hadden ook wij niet anders dan de zichtbare wereld. Dat was ook voor ons toen *al* onze wereld. Daar gingen we in op. Daar leefden we voor. En daar wijdden we ons aan toe. Maar sinds is dit anders geworden. We zijn tot de ontdekking gekomen, dat er ook een *onzichtbare* wereld is. We leerden verstaan, dat die onzichtbare wereld zich ook voor ons ontsloten had. We gingen met ons bewustzijn alsmu in die geestelijke wereld in. En in die geestelijke wereld hebben ook wij toen den Heiligen Geest ontmoet. Die ontmoeting is ons zalig geworden. En zoo dikwijls we ons nu naar binnen keeren, staren we niet in een armzalig ledig, staren we niet in de donkerheid van den nacht, en overvalt ons niet de stilheid als van 't graf, maar dan ontsluit zich veeleer een overrijke nieuwe wereld voor ons, die tot in het eeuwige doorgaat, en die ons overstort met glanzen en heerlijkheden en zielsgenietingen, waarbij alle pracht en weelde der wereld verbleekt.

Doch nu hebben we nog een *tweede* wereld, en die bereiken wil niet door de poort van ons hart, maar door onze oogen te openen en door ons oor te luisteren te leggen, en de aandoeningen op te vangen die uit het rumoer dier wereld op ons aandringen. Dat is voor ons de *buitenkant* van 't leven. Dat is de omgeving, waarin God ons door onze geboorte heeft geplaatst. De wereld waarin we uitwendig en zichtbaar ons leven te doorleven hebben. De wereld waarin we ons ter ruste begeven, en waarin we van ons leger opstaan, om onze dagtaak te aanvaarden. Dat vormt de omgeving, waarin we onze broeders en zusters leeren kennen, waarin ons vaderland ligt, en waarin we tot aan ons sterven toe verkeeren, omdat in die zichtbare wereld zelfs het graf voor ons gedolven wordt en ons de doodsponde bereid is.

In dien buitenkant van ons aanzijn, in die zichtbare wereld, in die tastbare omgeving, daarin ligt nu onze actie. Actie op elk gebied, naar uw ambt, uw roeping, uw dagtaak is. Maar in die omgeving, in die buitenwereld moet gij nu optreden met de Pinkstertoorts in de hand, en om 't hoofd, en om uw hart, die hoogere glans, dien Gods genade uit den hemel u gereikt heeft, toen God de Heilige Geest zich den toegang ook tot uw persoonlijk hart ontsloot.

Nu toch wil die Heilige Geest van u tweeërlei.

Allereerst wil God de Heilige Geest, dat gij 't nu in de zichtbare wereld om u heen duidelijk kenbaar zult maken, wat verandering er in een mensch plaats grijpt, als zijn hart een tempel des Heiligen Geestes wordt. Dat kan niet van zelf blijken. Dat moet iets nieuws in u te zien geven. Daar moet iets door openbaar worden, dat voorheen niet bij u te ontdekken viel.

Een andere stemming in uw hart. Een andere blik op 't leven. Een andere wijze om de lieden om u heen te bejegenen. Het najagen van een gewijzigd doel. Een ander voorbeeld moet er van u uitgaan. Tot zelfs uw stem, als ge prijst of toornt, moet anders klinken. Iets van een hemelschen toon. Iets wat ge vroeger zoo niet hadt. Nu altoos rijker, luider, bezielender. Minner afstootend, meer lokkend. Een liefde uitstralend, zooals vroeger nooit. Jezus steeds meer gestalte in u krijgend.

Doch hiermee voldoet ge nog niet.

Er moet *meer* zijn. Niet alleen dat ge een anderen indruk maakt en een ander beeld vertoont, maar ook, dat ge *een actie* van u laat uitgaan, om wie nog van verre staat, uit het onheilige erf naar het heilige erf over te roepen.

Velen zinnen daarop niet genoeg.

Ze zijn wel vroom, ze zijn wel ten deele een licht op den berg, en lang niet zoo zelden zal de wereldling wel zeggen: »Wat zijn die vromen die waarachtig in Jezus gelooven, toch gelukkige menschen"; maar daar laten ze het dan ook bij. Ze komen niet in actie. Een actief Christendom is hun nog vreemd.

En daartegen nu juist komt uw Pinksteren protest indienen.

Pinksteren wil en eischt, dat er van zijn gebenedijden zelfs alzijdige actie uitga.

Een actie in liefdebetoon. In het ondervangen van het lijden. In het verzorgen van de armen. In het verplegen van de kranken. In het schenken van vrede, waar oneenigheid het levensgeluk verstoorde.

Maar ook zoo is het nog niet genoeg.

Er moet ook propaganda voor Jezus zijn. Een roepen naar Jezus van wie nog afdoolt. Een oproepen ten eeuwigen leven. Een waarschuwen tegen een sterven buiten den Heiland.

Nu willen velen ook dit wel, en daarom doen ze aan missie. Veel aan missie zelfs. Wie niet zelf kan uitgaan, verzamelt geld, opdat anderen kunnen uittrekken. Men wekt er toe op. Men bidt er voor. Men geniet, zoo er bericht komt, dat er weer Heidenen en Joden of Mohamedanen den doop in naam van God Drieëenig ontvingen.

Maar zie nu hoe zonderling.

Zij die voor de missie warm zijn, en voor de missie mildelijk offeren, opdat een ander van hier naar Java of Celebes of Borneo ga, om in Jezus naam te doopen, ze verkeeren elken dag in hun eigen stad, of in hun eigen dorp met pure heidenen, d. w. z. met menschen, die van Gods Woord geheel vervreemd zijn en voor Jezus niets gevoelen. Ja met allerlei atheïsten en materialisten die nog erger dan heidenen zijn, en verre beneden de Paganisten staan, en . . . *dan zwijgen ze.*

Ge zoudt denken, dat ze dan zelf de missie zouden ter hand nemen, en niet rusten, eer zulk een man of vrouw nu door henzelve, en dan met warmte, de prediking van het Evangelie te hooren kreeg.

Maar niets ervan.

Ze zwijgen.

Ze zwijgen van daag, ze zwijgen morgen. Weken en maanden gaan ze met zulke kennissen om, en aldoor zwijgen ze.

Over alles spreken en redeneeren ze met hen.

In vollen toon zetten ze telkens weer de conversatie in.

Maar als ge zulk-een nu vraagt: »Ge gaat veel om met dien man, of met die vrouw, maar hoe dikwijls hebt ge ze nu reeds tot Jezus, tot het Evangelie, en tot bekeering geroepen?", — dan slaan ze beschaamd de oogen neder, en zeggen u half lispelend, dat ze dit nog nimmer deden.

En toch viert ge Pinksteren!

Ook nu weer?

Maar doe het dan ditmaal althans niet zoo, dat uw feestjubel op Pinksteren u een aanklacht brengt voor uw eigen conscientie.

Vergeet 't woord van Jezus niet, dat ge hem belijden moet voor de menschen.

Dr. A. K.

Amsterdam, 29 Mei 1914.

In moderne kringen is het thans mode geworden de voorstelling te geven, alsof de orthodoxie onzer dagen, met name het Neocalvinisme, steeds meer aan 't afglijden is van het geloofsstandpunt onzer vaderen en telkens concessies aan de moderne levens- en wereldbeschouwing doet. Vooral Prof. Eerdmans heeft deze meening ingang doen vinden, en men kan nauwelijks een geschrift van moderne zijde in onzen tijd opslaan, of men beluistert daarin de triumfkreet, dat zelfs het Calvinisme, de meest onverzoenlijke tegenstander van de moderne Theologie, geëindigd is met voor deze Theologie een knieval te doen.

Wat hiervan aan is, heeft Prof. Bavinck in zijn jongste rectorale oratie aangetoond. Op de quaestie zelve gaan we dan ook niet in, maar wel loont het de moeite tegenover dit overwinningsgeschreeuw der modernen er eens op te wijzen, welk een merkwaardige omkeer in hun eigen kringen plaats grijpt en hoe de moderne richting steeds meer »orthodox« begint te worden. Er is nog een oude keurbende, die pal staat en met diep leedwezen deze verwording der moderne Theologie aanziet, maar het jongere geslacht der modernen breekt al meer met wat vroeger in moderne kringen als geijkt gold, en keert naar hetgeen als de dwaasheid der orthodoxen verworpen was, terug.

Neem, om slechts één voorbeeld te noemen, de leer van onzen Heidelberger, dat »wij van nature geneigd zijn God en onzen naaste te haten", en dat wij ganschelijk onbekwaam zijn tot eenig goed en geneigd zijn tot alle kwaad, tenzij wij door den Geest Gods wedergeboren worden. Indien er één leerstuk in onzen Catechismus is, dat steeds aan de niet-Calvinisten aanstoot heeft gegeven, van de dagen van Coornhert af tot op onzen tijd toe, dan was het wel deze krasse uitspraak over de diepe verdorvenheid onzer menschelijke natuur. Sla nu op het onlangs opgerichte onafhankelijk-godsdienstig tijdschrift *Omhoog*, onder redactie van Mej. Dr. C. Geerlings, Dr. G. H. van Senden en J. Jac. Thomson Afl. 4 April 1914, waar op bl. 107 en v.v. een verhandeling wordt afgedrukt van den modernen predikant J. J. Bleeker van Dronrijp voor de Woodbrokers te Barchem gehouden. Hij begint met zelf te erkennen dat »men vooral in moderne kringen tijden lang van deze uitspraken (van den Catechismus) niets heeft willen weten en er zeer heftig protest tegen heeft aangeteekend". Hij geeft daarna een zeer goede uiteenzetting, wat de Gereformeerden eigenlijk met deze uitdrukkingen bedoeld hebben, om een onjuiste opvatting af te snijden, en gaat dan aldus voort:

> Zoo teekent de Catechismus de natuur van den mensch, den grond van zijn wezen. De schrijvers ervan behoorden dus niet tot de *blijde naturen*, die met onverstoorbaar optimisme altijd en overal slechts het goede en edele zien en het veronderstellen als het er niet is, maar tot de *weemoedige naturen*, die levendig gevoelen de breuk in de wereld, de breuk in 't leven, de breuk door de zonde ontstaan. En ik behoef zeker niet te zegggen, dat ik met beide voeten sta aan hunne zijde en oordeel, dat zij den diepsten, den besten kijk op de kwestie hebben.

En niet alleen, dat hij zoo zich van harte eens verklaart met deze belijdenis van onzen Heidelberger, maar hij wijst er ook terecht op, hoe deze belijdenis verstrekkende practische gevolgen heeft. Vooreerst keert zich deze meening, zegt hij, tegen het historisch materialisme:

> Zij doet ons gekeerd zijn tegen de meening, heden ten dage veelvuldig verbreid, als zou het kwaad in de wereld, in hoofdzaak, zoo goed als geheel voortkomen uit de ongunstige omstandigheden en de verkeerde verhoudingen, waaronder wij menschen leven (Historisch materialisme noemt men dit met een kunstterm). Het zou toch immers niet anders dan een wezenlijk wonder zijn, als onder van nature goede menschen een samenleving ontstaan kon, zóó verwrongen en scheefgetrokken als de onze. Neen, 't is juist andersom. Uit 's menschen binnenste komen, naar Jezus' woord, de verkeerde overleggingen voort. En wanneer dan de toestanden en verhoudingen ten gevolge van der menschen zondigheid bedorven zijn, zoo wakkeren op haar beurt deze ongunstige omstandigheden het verkeerde in menschen weer aan en brengen tot rijpheid wat eerst nog maar sluimerde in knop. Als menschen, onrein van lippen, zooals Jezaja zegt, wonen wij te midden van een volk, onrein van lippen: En zoo is hier aldoor een noodlottige wisselwerking tusschen persoonlijke zondigheid van hart en maatschappelijke wanverhoudingen. Van historisch-materialistne, dat den mensch voorstelt als willoos product van afkomst, omgeving en omstandigheden, willen wij als Christenen niet weten, al erkennen wij gaarne de betrekkelijke waarheid, die in deze onjuiste theorie gelegen is.

En evenzoo gaat deze leer in tegen de Darwinistische ontwikkelingshypothese.

> Evenzeer keert deze zienswijze zich tegen het geloof aan den vooruitgang, zooals dat onder den invloed der Darwinistische ontwikkelingshypothese thans in breede kringen wordt aangehangen, waarbij het dan heet, dat het menschelijk geslacht gaandeweg, al zij het dan onder vallen en opstaan en langs zig-zag lijnen, den berg der volmaaktheid beklijgt. Wel is er een voortgaande openbaring Gods in de wereld en kan worden aangetoond, dat de helden en profeten van ons geslacht geleidelijk aan helderder kennis hebben verkregen aangaande God en zijn wil, waardoor natuurlijk ook hun zedelijk ideaal is gestegen. Maar dit te erkennen is geheel iets anders dan te beweren, dat het zedelijk peil der geheele menschheid gaandeweg stijgende is en steeds hooger worden zal in verloop van tijden.
>
> Dit zou alleen dan het geval kunnen zijn, als ieder kind bij z'n geboorte hooger stond dan zijne ouders toen deze ter wereld kwamen. Dit is echter niet het geval. Elk mensch vangt, evenals de voorgeslachten, altijd weer van onderen af aan. Ieder begint het leven als zelfzuchtig wezen met een zondig hart. De kleine, die nu geboren wordt en de kleine, die eens 't leven zag in de hut van Fries en Batavier, zij zijn precies aan elkaar gelijk. Met een term aan de natuurwetenschap ontleend, kan men hier spreken van de «standvastigheid der soorten". Alleen heeft het kind van heden dit voor, dat het onder den invloed kan komen van het geestelijk leven, door Israëls profeten en vooral door Jezus gewekt, om zoo te stijgen tot hooger godsdienstig en zedelijk peil. Maar deze mogelijkheid wordt lang niet bij ieder tot werkelijkheid. En daarom kan men ook volstrekt niet zeggen, dat elk volgend geslacht zedelijk reiner zal zij dan het voorgaande. Wie zich hier voor misvatting en teleurstelling hoeden wil, houde steeds in 't oog, dat ieder mensch van nature zondig is in de grondrichting van zijn wezen en dat hij eerst later kan worden omgeschapen en eerst gaandeweg kan uitgroeien tot een zedelijke persoonlijkheid.

Natuurlijk zou een »orthodoxe« deze dingen nog eenigszins anders hebben uitgedrukt; maar toonen zulke verrassende uitspraken toch niet, hoe in moderne kringen een kentering plaats vindt, en zou in plaats van een »vermoderniseering der orthodoxie«, er niet eer reden wezen om te spreken van een terugkeer van het modernisme naar de »orthodoxe« beschouwing van den zondigen mensch?

Geestelijke verzorging van onze Gereformeerden in Indië.

Nu op onze a. s. Generale Synode o. m. ook de vraag ter sprake zal komen, hoe gezorgd kan worden voor de geestelijke belangen van de verstrooide gelooviven in Nederlandsch Indië, heeft de Classis 's Gravenhage een goed werk gedaan met aan alle Gereformeerde Kerken de volgende missive te zenden:

Weltevreden, 6 April 1914.

Aan de Gereformeerde Kerken in Nederland.

Weleerwaarde en Eerwaarde Broeders,

Op verzoek van de Kerken van Batavia en Soerabaja richtte de Classis 's-Gravenhage medio September 1913 tot U het verzoek om opgave te verstrekken.

a. van de leden Uwer Gemeente, die gedurende de laatste vijf of zes jaar naar Indië zijn vertrokken.

b. en voortaan van ieder lid dat naar Indie overkomt.

Thans, ruim een half jaar nadat deze circulaire U is geworden, voldeden 5 kerken aan het verzoek onder 1 genoemd, terwijl 18 kerken opgaven zonden van de namen der personen die naar Indie kwamen.

De Kerkeraad van Batavia is overtuigd, dat vele kerken nog in gebreke bleven; zoo arriveerden bijv. den 13den Maart per s.s. Tambora 7 gezinnen uit verschillende plaatsen, waarvan onze Kerkeraad officieel geen opgave van de kerken uit Nederland ontving.

Op de Generale Synode zal, naar de berichten in verschillende bladen melden, gesproken worden over de verzorging der geestelijke belangen van de verstrooide gelooviven in Ned.-Indië.

Onze Kerkeraad stelt de hartelijke belangstelling voor deze zaak zeer op prijs, doch spreekt als hare meening uit, dat voor een goede verzorging in de eerste plaats noodig is, dat men weet wie naar hier komen.

Het is daarom, dat onze Kerkeraad mede namens de kerk van Soerabaja nogmaals tot U komt met het verzoek, aan de circulaire van September meer dan tot nu toe gevolg te geven.

Namens den Raad de Geref. Kerk van Batavia

Ds. D. J. B. Wyers, *Praeses.*
W. de Vries Gzn., *Scriba.*

Hierbij werd gevoegd een schrijven namens den Kerkeraad der Gereformeerde Kerk te Batavia gericht aan de leden der Gereformeerde Kerken in Nederland, die voornemens zijn zich in Indië te vestigen, en dat aldus luidt:

Weltevreden, April 1914.

Aan de leden der
Gereformeerde Kerken in
Nederland, die voornemens zijn zich in Indie te vestigen.

Een ieder die zich voorneemt naar Indie te komen, wordt beleefd doch dringend verzocht, vooraf daarvan aan onzen Kerkeraad kennis te geven en uitsluitend als volgt te adresseeren.

Den Kerkeraad der
Gereformeerde Kerk
van Batavia,
Kwitang,
Weltevreden.

Door onzen Kerkeraad zal, zoo hem tijdig opgave gedaan wordt van den naam, het beroep, den leeftijd, (ook gaarne of zij gehuwd of ongehuwd zijn, het aantal kinderen etc.) en het stoomschip, waarmede door de naar Indie vertrekkende personen de reis wordt aanvaard, desgewenscht zorg worden gedragen, dat bedoelde personen te Tandjong Priok van boord worden gehaald, voor hen in een hotel of pension kamers worden gereserveerd, en verder bij aankomst hun de noodige inlichtingen worden verstrekt, en eventueel hulp wordt geboden. Zeer gewenscht is het, dat bedoelde opgave minstens veertien dagen vóór het vertrek van het betrokken S. S. uit Genua of uit Marseille, wordt verzonden, daar de hotels en pensions meestal zeer bezet zijn. Verder gelieve men op te geven, of de plaats van bestemming reeds bekend is, of men in Indie reeds kennissen heeft en of men misschien aan deze kennissen reeds over de komst naar Indie heeft geschreven.

Voornamelijk geldt dit voor het geval indien die kennissen in Batavia, Weltevreden of Meester-Cornelis wonen. De Commissie met het afhalen belast, kan zich dan in verbinding met deze personen stellen. Ook moet nog worden opgemerkt, dat bijna alle reizigers, ook die met bestemming voor Soerabaja etc., een of meer dagen te Batavia zich moeten ophouden.

Namens den Kerkeraad der Geref. Kerk van Batavia:

Ds. D. J. B. Wijers, *Praeses.*
W. de Vries Gzn., *Scriba.*

Overname in andere Kerkelijke bladen wordt zeer op prijs gesteld.

De bereidwilligheid, die uit dit schrijven van Batavia's Kerkeraad spreekt, om voor onze Gereformeerden te zorgen, mag wel zeer op prijs worden gesteld. Niet alleen, omdat wie als vreemdeling in Indie komt, daardoor terstond een vriendelijk onthaal en een goede verzorging kan vinden, maar omdat hij tegelijk in een geestelijk milieu komt, waar hij met hartelijke liefde zal worden ontvangen en waar ook voor zijn geestelijke belangen zal worden gezorgd.

„Gemeente" of „gelooVigen".

Een onzer lezers uit Amerika vraagt ons, of het wel juist is, dat zijn predikant bij het bedienen van den doop spreekt van het formulier om den doop te bedienen aan de kinderen *der gemeente*, in plaats van om den doop te bedienen *aan de kinderen der gelooVigen.*

Vermoedelijk komt deze vraag daaruit voort, dat in de meeste drukken onzer liturgische formulieren boven het Doopsformulier staat: »Formulier om den heiligen Doop te bedienen aan de *kleine* kinderen *der gelooVigen*" en onze lezer in Amerika het vreemd vindt, dat zijn predikant van dezen tekst afwijkt. In de officiele uitgave van onze liturgie ontbreekt echter genoemde bijvoeging en staat alleen: »Formulier om den Heiligen Doop aan *de kinderen* te bedienen". Hoewel het nu op zich zelf gewenscht is, dat men zich houde aan den officieelen tekst der liturgie en hier liever niets aan toevoege, bestaat er daarom toch geen ernstig bezwaar tegen, wanneer de predikant nader omschrijft, welke kinderen hier bedoeld worden. Of hij hier nu bij voegt: de kinderen der gemeente of de kinderen der gelooVigen, maakt in den grond geen verschil, want de gemeente is volgens onze Belijdenis »de vergadering der ware ChristgelooVigen". Alleen dan zou er in deze wijziging een gevaar schuilen, wanneer de bedoeling was om te doen uitkomen, dat bij den doop alleen maar de vraag was, of zulk een kind in de gemeente geboren was en niet of de ouders van het kind als »gelooVigen« moesten worden beschouwd. Dan toch zou deze wijziging lijnrecht ingaan tegen wat ons Doopsformulier zelf als grond voor den kinderdoop aangeeft, nl. dat de belofte van het Genadeverbond geschonken is aan Abraham, den vader van *alle gelooVigen* en overzulks mede aan *ons* en *onze kinderen*. Het beste zal wel wezen, dat onze lezer hierover zelf met zijn predikant eens spreekt en hem vraagt, wat hij met deze uitdrukking *van de gemeente* bedoelt.

Het doctoraat.

XIII.

Het Gereformeerde beginsel eischt een *Gereformeerde Universiteit.*

Noch een kerkelijke kweekschool, hoe uitnemend ook ingericht voor de opleiding der predikanten, noch een op zich zelf staande Theologische faculteit, waar de wetenschap meer om zich zelf beoefend wordt, kan daarom voldoen aan den eisch van het echt Gereformeerde leven. Overal waar dat Gereformeerde leven zich geopenbaard heeft, in Zwitserland, in Duitschland, in Nederland, in Schotland heeft men zich daarom niet tevreden gesteld met het stichten van kerkelijke kweekscholen of theologische faculteiten, maar gezorgd, dat er Gereformeerde hoogescholen kwamen, waar heel de wetenschap naar Gods Woord onderwezen werd. En de aandrang daartoe ging niet uit van de Overheid, maar van de Gereformeerde Kerk en haar leiders. Te Genève was het Calvijn, die de geestelijke vader en de eigenlijke stichter der Akademie was. In Schotland is het geheele plan van de reformatie der Universiteiten aan John Knox te danken. En zelfs de Hugenoten in Frankrijk hebben het Gereformeerde ideaal, dat er Gereformeerde Universiteiten moesten komen, nooit prijs gegeven, ook al waren hun krachten te gering om dat ideaal in vollen zin te verwerkelijken.

En evenzeer staat het vast, dat nooit ofte nergens door de Gereformeerden er aan gedacht is, de Theologie van deze Gereformeerde Universiteiten uit te sluiten en haar aan de Kerk, als een aan haar alleen toekomende wetenschap toe te wijzen. Integendeel, hoewel deze Universiteiten nergens door de Kerk gesticht zijn en de Gereformeerden zelfs principieel aan de Kerk het recht ontzegden om zulk een Universiteit te stichten, hebben ze toch altoos de Theologie aan deze Universiteiten ten nauwste verbonden, haar onder de andere faculteiten een plaats der eere toegekend, en haar zelfs als kern en middelpunt beschouwd van heel de wetenschap. En dat niet alleen uit wetenschappelijk oogpunt, maar evenzeer met het oog op het practisch belang van de opleiding tot den Dienst des Woords. Hoofddoel bij de stichting van de Akademie te Genève was naar Calvijn's eigen getuigenis in de eerste plaats, om bekwame dienaren voor de Kerk te verkrijgen.

Rustig zullen we dan ook afwachten, of op dit punt eenig afdoend tegenbewijs wordt geleverd. Niet de vraag, of in vroeger dagen deze Hoogescholen door de Overheid zijn gesticht en onderhouden, en of thans deze Hoogescholen door een particuliere vereeniging mogen opgericht worden, is de vraag, die het geding beheerscht. De vraag, waarom het principieel gaat, is deze, of men tevreden mag wezen met een kerkelijke kweekschool, waar de Kerk voor de opleiding van haar predikanten zorgt, dan wel of het Gereformeerde beginsel eischt dat er een Gereformeerde Universiteit zal zijn, waar heel de wetenschap naar Gods Woord onderwezen wordt. Dat is het hart der quaestie. En op dit punt zijn we zeker, dat niemand, die de historie van ons Calvinisme kent, ons ongelijk zal geven, wanneer we als onwraakbaar getuigenis van het verleden onzer Gereformeerde vaderen uitspreken, dat ze nooit met de oprichting van kerkelijke kweekscholen tevreden zijn geweest, maar steeds en overal de oprichting van Gereformeerde Universiteiten hebben geëischt.

Dat we hierin nu niet alleen te doen hebben met een *historisch feit*, maar dat in dit historisch feit een *Gereformeerd beginsel* zich uitspreekt, valt niet moeilijk aan te toonen.

Wel niemand zal loochenen, dat een der grondbeginselen van de Gereformeerde Theologie is de absolute Souvereiniteit Gods. Niet de redding van den zondaar zooals bij Luther, ook niet het belang van de Kerk, zooals bij Rome, maar de eere Gods is voor den echten Gereformeerde steeds het hoogste doel geweest. Vandaar dat de vraag, van hoeveel belang ze ook wezen moge, hoe de Kerk het beste aan geschikte predikanten kan komen, voor den Gereformeerde nooit de hoofdzaak mag wezen. Waar hij in de eerste plaats opkomt voor de *verheerlijking van Gods naam*, daar kan hij niet volstaan met een kerkelijke kweekschool, maar moet hij wel eischen, dat op heel het gebied der wetenschap weer aan God den Heere de eere worde toegebracht. In de eerste bede van het Onze Vader ligt daarom niet alleen het bestaansrecht, maar de *eisch*, dat er een Gereformeerde Hoogeschool komen zal, opgesloten. Deze bede wil toch naar de schoone uitlegging van onzen Catechismus zeggen: Geef ons eerstelijk dat wij U recht kennen en U *in al uwe werken*, in welke uw almacht, wijsheid, goedheid, gerechtigheid, barmhartigheid en waarheid klaarlijk schijnen, heiligen, roemen en prijzen. Deze bede nu geldt niet alleen voor elk kind van God in zijn dagelijksch leven, maar ook voor den man van wetenschap. Een natuurwetenschap — Calvijn heeft het zoo scherp uitgedrukt — die alleen de natuur onderzoekt, maar die in de natuur niet Gods werk ziet en daarin Zijn Almacht en Wijsheid bewondert, is een uitvinding van den duivel (inventio diabolica). Tevreden te willen zijn met de openbaring, die God in Zijn Woord ons schonk, daaruit de rechte kennisse Gods af te leiden en voorts de wetenschap aan de wereld en het ongeloof over te laten, zou daarom zonde wezen tegen God. Wanneer Christus zegt: Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde, dan eischt hij, wiens eenig doel was God te verheerlijken, daarmede alles op, *ook de wetenschap*, opdat door Hem het van God afgevallen schepsel, weer tot zijn oorspronkelijke en heerlijke bestemming om God te verheerlijken, worde teruggevoerd. En waar Christus deze souvereiniteit, die op elk terrein en elk gebied des levens hem geschonken is, bij zijn hemelvaart proclameert, daar mag wie als onderdaan Hem trouw heeft gezworen en voor Christus' koninklijk regiment opkomt, ook niet rusten, voordat elk terrein en elk gebied van ons menschenleven, en dus ook de wetenschap, weer onder zijn regiment is teruggebracht. Daarom gaat het Gereformeerde beginsel lijnrecht in tegen de Doopersche beschouwing, die de wereld, de politiek, de kunst, de wetenschap aan haar lot wil overlaten en alleen in mystieke vroomheid, in broederlijk samenleven der gelooVigen, in de praktijk der godzaligheid de kracht van het Christelijk leven zoekt. Het Calvinisme was nooit Doopersch, maar *katholiek*; het eischt al de gaven en talenten, het eischt politiek en kunst, het eischt school en wetenschap voor God den Heere op. En met dat echt katholieke en echt Gereformeerde beginsel vloekt het, wanneer Christus Kerk tevreden zou wezen met een theologische kweekschool voor de opleiding van haar predikanten, en niet zou eischen, dat er een Gereformeerde Hoogeschool komt, die voor heel het gebied der wetenschap weer de eere Gods handhaven zal.

Niet minder vloeit de eisch van zulk een Gereformeerde Hoogeschool voort uit de Gereformeerde beschouwing van de ver-